

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15027307	IES Isidro Parga Pondal	Carballo	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Xeografía e historia	1º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	20
4.2. Materiais e recursos didácticos	20
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	21
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	21
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	22
6. Medidas de atención á diversidade	22
7.1. Concreción dos elementos transversais	23
7.2. Actividades complementarias	23
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	24
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	24
9. Outros apartados	24

1. Introducción

A materia de Xeografía e historia de 1º ESO procura contribuír a que alumnas e alumnos dean os seus primeiros pasos na comprensión e análise da realidade, diversa e cambiante, da contorna e da situación dos acontecementos no espazo e no tempo, o cal a conecta a outras ciencias sociais e comparte con elas o carácter comprensivo, global e integrador dos saberes.

A materia de Xeografía e historia na ESO, pretende afondar nos coñecementos adquiridos polo alumnado na Educación Primaria, favorecer a comprensión dos acontecementos, dos procesos e dos fenómenos sociais nos seus contextos, analizar os procesos que xeran cambios históricos e adquirir novas competencias, necesarias para a comprensión da realidade na que viven. na Xeografía deste nivel estúdase a póla física e na Historia estúdase o período comprendido entre a aparición das sociedades humanas e a expansión do Imperio Romano seguindo un criterio cronolóxico.

En xeografía os contidos planificados pretenden asegura o desenrolo da sensibilidade dos aspectos ambientais e o coñecemento das grandes unidades xeográficas, preferentemente das comunidades autónomas, de España e do mundo; en historia preténdese que o alumnado adquira o concepto de evolución histórica, as nocións de cambio e permanencia e que comprenda a interrelación dos factores multicausais que explican as transformacións. Tamén que sitúe e identifique no tempo e no espazo os procesos e feitos relevantes asegurando a percepción do común e do plural na historia.

Os contidos propios de Xeografía e historia de 1º de ESO dedícanse ao estudo da Terra os os medios naturais na parte de xeografía e ao estudo da prehistoria e a historia antiga na parte dedicada a historia

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Buscar, seleccionar, tratar e organizar información sobre temas relevantes do presente e do pasado, usando criticamente fontes históricas e xeográficas, para adquirir coñecementos, elaborar e expresar contidos en varios formatos.	2-3		4	1-2		1		
OBX2 - Indagar, argumentar e elaborar produtos propios sobre problemas xeográficos, históricos e sociais que resulten relevantes na actualidade, desde o local ao global, para desenvolver un pensamento crítico, respectuoso coas diferenzas, que contribúa á construción da propia identidade e a enriquecer o acervo común.	1-2			2		1-3	3	3
OBX3 - Coñecer os principais desafíos aos que se enfrontaron distintas sociedades ao longo do tempo, identificando as causas e consecuencias dos cambios producidos e os problemas aos que se enfrontan na actualidade, mediante o desenvolvemento de proxectos de investigación e o uso de fontes fiables, para realizar propostas que contribúan ao desenvolvemento sustentable.			3-4-5		3	3-4	1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Identificar e analizar os elementos da paisaxe e a súa articulación en sistemas complexos naturais, rurais e urbanos, así como a súa evolución no tempo, interpretando as causas das transformacións e valorando o grao de equilibrio existente nos distintos ecosistemas, para promover a súa conservación, mellora e uso sustentable.					2	1-2-3-4	1	
OBX5 - Analizar de forma crítica formulacións históricas e xeográficas explicando a construción dos sistemas democráticos e os principios constitucionais que rexen a vida en comunidade, así como asumindo os deberes e dereitos propios do noso marco de convivencia, para promover a participación cidadá e a cohesión social.	5					1-2		1
OBX6 - Comprender os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a realidade multicultural na que vivimos, coñecendo e difundindo a historia e a cultura das minorías étnicas presentes no noso país, e valorando a achega dos movementos en defensa da igualdade e a inclusión, para reducir estereotipos, evitar calquera tipo de discriminación e violencia, e recoñecer a riqueza da diversidade.	5				3	1-2-3		1
OBX7 - Identificar os fundamentos que sosteñen as diversas identidades propias e as alleas, a través do coñecemento e posta en valor do patrimonio material e inmaterial que compartimos para conservalo e respectar os sentimentos de pertenza, así como para favorecer procesos que contribúan á cohesión e solidariedade territorial no tocante aos valores do europeísmo e da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.		3			1	1-2-3		1
OBX8 - Tomar conciencia do papel dos ciclos demográficos, o ciclo vital, as formas de vida e as relacións interxeracionais e de dependencia na sociedade actual e a súa evolución ao longo do tempo, analizándoas de forma crítica, para promover alternativas saudables, sustentables, enriquecedoras e respectuosas coa dignidade humana e o compromiso coa sociedade e a contorna.			5	4	2-5	1-2-3		
OBX9 - Coñecer e valorar a importancia da seguridade integral cidadá na cultura de convivencia nacional e internacional, recoñecendo a contribución do Estado, as súas institucións e outras entidades sociais á cidadanía global, á paz, á cooperación internacional e ao desenvolvemento sustentable, para promover a consecución dun mundo máis seguro, solidario, sustentable e xusto.	2					1-2-3-4	1	1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O estudo xeográfico da Terra	Unidade introdutoria para sentar coñecementos básicos sobre a Terra e as súas representacións	6	7	X		
2	Por que vivimos onde vivimos?	Unidade na que exploramos e coñecemos o relevo e como condiciona os asentamentos humanos.	6	7	X		
3	O cambio climático	Unidade na que afondamos no coñecemento da atmosfera e os seus elementos para, a través deles, reflexionar sobre o cambio climático e o quecemento global	8	9	X		
4	A auga, elemento imprescindible na nosa vida	Nesta unidade estaremos a importancia de todas as augas do planeta e fomentaremos o seu uso responsable	7	8	X		
5	As terras dentro da Terra: as paisaxes	Unidade acerca das diferentes paisaxes do planeta relacionadas co clima no que se atopan	9	9	X	X	
6	As terras dentro da Terra: os continentes	Unidade dedicada ao estudo do relevo e da hidrografía dos diferentes continentes, centrándonos no europeo	8	8		X	
7	O estudo xeográfico de España	Unidade para centrarnos no relevo, clima e hidrografía peninsulares con especial atención aos galegos	8	8		X	
8	Desde cando estamos na Terra? Por que estudamos Historia?	Unidade de introdución ao estudo da historia.	4	5		X	
9	Os inicios da humanidade: a prehistoria	Unidade con contidos referidos ao Paleolítico e ao Neolítico adaptados á realidade galega e española	6	7		X	
10	As primeiras civilizacións	Unidade dedicada ás civilizacións fluviais e ao nacemento da cultura no seu seo	9	9		X	X
11	Grecia, o berce de Occidente.	Unidade dedicada ao estudo de Grecia desde os seus orixes ata o Helenismo	9	9			X
12	Roma, o imperio en Occidente	Unidade dedicada ao estudo da historia do nacemento e expansión de Roma	9	9			X
13	Como eramos nos daquela?	Unidade na que estudamos a Hispania e a Gallaecia romanas	11	10			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O estudo xeográfico da Terra	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza esquemas con contidos relacionados cos tipos de mapas, cos tipos de escalas e coas coordenadas xeográficas e é quen de explicar estes contidos na proba escrita.	PE	100
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Le o texto "Que é a xeografía?" e responde en tempo e forma ás cuestións propostas na aula virtual.		
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflictan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Responde e elabora de forma coherente as respostas ás cuestións propostas no caderno e na proba escrita.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información xeográfica (TIX). - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introducción aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais.

UD	Título da UD	Duración
2	Por que vivimos onde vivimos?	7

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza de esquemas cos tipos de relevo e cos axentes erosivos externos.	PE	100
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Investiga e explica con debuxos e textos a formación dos sismos e cales foron os máis fortes do século XXI.		
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Procura e sinala con cores, títulos e lendas de diferentes formas de relevo nun mapa mundi mudo.		
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Compara nun mapa o relevo e a poboación de Galicia.		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Fai un esquema co relevo máis importante de Galicia		
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Explica por escrito a relación entre o relevo e o poboamento de, polo menos, dous lugares do mundo.		
CA3.6 - Argumentar e intervir sobre a igualdade real de homes e mulleres actuando en contra de calquera actitude e comportamento discriminatorio por razón de xénero.	Le textos e responde ás cuestións. Realiza unha breve investigación e exposición sobre a figura de Eburne Pasabán.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas.

UD	Título da UD	Duración
3	O cambio climático	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora un esquema cos problemas ambientais máis graves.	PE	100
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Explica cun debuxo en que consiste o efecto invernadoiro e explica por escrito cal é a súa relación co quecemento global.		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Cubre un encrucillado con termos relacionados co cambio climático.		
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflictan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Explica brevemente as consecuencias do furacán "Ian" ao seu paso por Florida en setembro de 2022.		
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Elabora un resumo explicando as principais catástrofes climáticas e as relaciona coas migracións.		
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Indica con cores, títulos e lendas un mapa mundi mudo as diferentes zonas climáticas do planeta		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Fai unha breve presentación con debuxos e textos explicando os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.		
CA3.4 - Mostrar actitudes pacíficas e respectuosas e asumir as normas como marco necesario para a convivencia, demostrando capacidade crítica e identificando e respondendo de maneira asertiva ante as situacións de inxustiza e desigualdade.	Le os textos dados e responde as cuestións.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Relacionar os cambios nos estilos de vida tradicional e contrastalos cos que son saudables e sustentables na contorna, a través de comportamentos respectuosos coa propia saúde, coa dos demais e cos outros seres vivos, tomando conciencia da importancia de promover o propio desenvolvemento persoal.	Fai unha táboa relacionando cultivos coas zona climáticas e lugares.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
4	A auga, elemento imprescindible na nosa vida	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza un debuxo explicando o ciclo da auga.		
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Explica por escrito a afirmación "a auga é un ben escaso".		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Debuxa nun mapa mundi mudo as correntes mariñas máis importantes diferenciando as frías das quentes e indicando o nome das máis importantes.	PE	100
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Indica e recoñece nun mapa mundi físico os océanos e os principais ríos do mundo		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Realiza un debuxo do curso dun río.		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Le os textos dados e responde as preguntas.		
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Analiza o gráfico do río Miño.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
5	As terras dentro da Terra: as paisaxes	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza un cadro cos diferentes paisaxes	PE	100
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Sobre a base do cadro anterior fai un cadro cos medio físico das diferentes paisaxes do planeta		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Clasifica os elementos naturais e humanizados dunha imaxe dun paisaxe dado.		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Analiza climogramas dos diferentes climas.		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Indica nun mapa mudo de Galicia con lendas, cores e títulos os diferentes espazos naturais protexidos da comunidade.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
6	As terras dentro da Terra:os continentes	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza un esquema coas unidades máis importantes do relevo europeo	PE	100
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Sitúa nun mapa conflitos en África		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Elabora cadros coas principais vertentes hidrográficas		
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Localiza nun mapa as principais concas fluviais de Europa e África		
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Elabora cadros coas principais paisaxes do planeta e os relaciona cos climas correspondentes		
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Relaciona algúns dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable cos contidos visto na unidade nun cadro		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Sitúa sobre mapas mudos os principais climas dos diferentes continentes axudándose de lendas, títulos e cores.		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Explica brevemente baseándose no mapa anterior a relación entre as migracións, os conflitos armados e a seca na rexión do Sahel coa axuda dun mapa.		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Le os textos dados e responde as preguntas dadas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introducción aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico.

Contidos

- Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras.
- Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
7	O estudo xeográfico de España	8

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza un cadro sinóptico cos diferentes climas peninsulares	PE	80
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Sintetiza e representa o relevo e as augas de España nun esquema		
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflectan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Recoñece as principais ameazas para o medio natural en España		
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Identifica e diferencia as principais paisaxes peninsulares		
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Esquematiza as principais unidades de relevo peninsulares		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Realiza un esquema coas características das diferentes costas peninsulares		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Reflexiona acerca de como lles pode afectar a seca no súa vida cotiá	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
8	Desde cando estamos na Terra? Por que estudamos Historia?	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Fai unha liña temporal coas idades da historia	PE	100
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Elabora un cadro explicativo coas diferentes fontes históricas		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Elabora unha breve redacción explicando que é o tempo antes e despois de Cristo		
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Le o texto dado e responde as preguntas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - As fontes históricas e arqueolóxicas como base para a construción do coñecemento histórico. Obxectos e artefactos como fonte para a historia e o legado material. O significado dos arquivos, bibliotecas e museos e do legado histórico e cultural como patrimonio colectivo. - Análise interdisciplinar da orixe do ser humano e do nacemento da sociedade. Grandes migracións humanas e o nacemento das primeiras culturas. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
9	Os inicios da humanidade:a prehistoria	7

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Realiza unha pequena investigación guiada acerca de Elba, a muller prehistórica do Museo de Quiroga, Lugo.	PE	100
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Compara por escrito brevemente a vida das comunidades paleolíticas coas das aldeas neolíticas e a das idade de metal		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Realiza un cadro sinóptico cos diferentes períodos da prehistoria explicando os avances que se deron en cada un		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Realiza un pequeno listado guiado dos restos prehistóricos de Galicia		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - As fontes históricas e arqueolóxicas como base para a construción do coñecemento histórico. Obxectos e artefactos como fonte para a historia e o legado material. O significado dos arquivos, bibliotecas e museos e do legado histórico e cultural como patrimonio colectivo. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas

Contidos

- comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización.
- Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo.
- As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión.
- O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións.
- A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade.
- España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas.
- Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial.
- Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

UD	Título da UD	Duración
10	As primeiras civilizacións	9

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Representa sobre un mapa mundi mudo as primeiras civilizacións co uso de lendas, títulos e cores	PE	100
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Elabora e explica a pirámide social exipcia		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Le un texto acerca do patrimonio arqueolóxico e responde as diferentes cuestións		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo.
- O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial. - Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

UD	Título da UD	Duración
11	Grecia, o berce de Occidente.	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Identifica as polis e explica o seu nacemento como base da democracia ateniense	PE	100
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construíndo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Realiza un esquema coas etapas, a economía, a arte, o goberno e a sociedade grega.		
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Analiza a expansión grega partindo dun mapa		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Elabora unha pirámide social grega		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial. - Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas. - Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

UD	Título da UD	Duración
12	Roma, o imperio en Occidente	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Compara a expansión do Imperio romano coa expansión da civilización grega vista na unidade anterior	PE	80
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Elabora un cadro sinóptico coas etapas da historia de Roma indicando a cronoloxía, as institucións, os personaxes e os feitos máis importantes		
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Le catro fragmentos sobre as mulleres en Roma e responde as preguntas propostas.		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Analiza un mapa coas principais mercadorías do comercio romano	TI	20
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Identifica elementos cristiás nos restos romanos		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - durante as guerras. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino svevo. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial. - Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas. - Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

UD	Título da UD	Duración
13	Como eramos nos daquela?	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Realiza un esquema indicando diferentes aspectos da Hispania romana	PE	100
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Elabora un liña temporal cos diferentes pobos que habitaron Galicia ao longo da historia		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Realiza un breve catálogo con obras de arte da Antigüidade en Galicia		
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Realiza un cadro sinóptico explicando o 6 restos da Antigüidade que forman parte do Patrimonio Mundial da Unesco que hai en España		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo.
- A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder.
- As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea.
- Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial.
- Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A metodoloxía empregada procura establecer relacións entre os esquemas mentais que posúen alumnas e alumnos e o novo coñecemento. Para isto búscase fomentar a súa motivación achegándolles a realidade na que viven aos contidos sinalados no currículo formulándolles preguntas e problemas aos que deben dar resposta.

Os instrumentos conceptuais e técnicos doutras disciplinas son útiles para a súa comprensión global da materia e, canda eles, é importante desenvolver nas alumnas e alumnos capacidades e habilidade encamiñadas a superar, con éxito, as dificultades que podan atopar.

A metodoloxía empregada favorece, ademais, os procesos nos que rapaces e rapazas aprendas a aprender contribuíndo así a súa superación persoal e á elevación da súa autoestima. Dita metodoloxía tamén ten en conta os distintos ritmos de aprendizaxe do alumnado e para axudarlles no desenrolo das súas capacidades deséñanse actividades variadas que se adaptan ás diferentes situacións de aprendizaxe.

Outro obxectivo importante é promover o traballo en equipo desde a metodoloxía. Con el favorécese a axuda mutua entre iguais e promóvese o enriquecemento de cada un deles grazas as achegas dos seus compañeiros e compañeiras.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

As alumnas e traballan co libro recomendado polo departamento de Xeografía e historia do IES Isidro Parga Pondal que é o da editorial Santillana na súa versión en galego.

Xunto ao libro de texto, usaranse os materiais pertinentes para reforzar os contidos básicos que son unha ferramenta necesaria para atender ás necesidades individuais do alumnado.

Relacionado co plan lector do centro e co fomento da comprensión lectora e a expresión escrita, trabállase con diferentes tipos de textos: literarios, expositivos, xornalísticos ou gráficos en soporte impreso e/ou dixital.

Polo que se refire á comunicación audiovisual e a promoción da súa importancia lévanse acabo actividades con soporte dixital como a procura de información, presentacións audiovisuais...

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Para coñecer o punto de partida do alumnado farase unha proba escrita a realizar na terceira semana do curso e na que caben contidos do curso anterior e dos novos que xa empezamos a ver.

Dita proba escrita terá un peso non superior ao 2% na nota final da primeira avaliación.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	6	6	8	7	9	8	8	4	6	9
Proba escrita	100	100	100	100	100	100	80	100	100	100
Táboa de indicadores	0	0	0	0	0	0	20	0	0	0

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	UD 13	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	9	9	11	100
Proba escrita	100	80	100	97
Táboa de indicadores	0	20	0	3

Criterios de cualificación:

A avaliación do curso establécese segundo o proceso de avaliación e criterios de ponderación a varios niveis. Os instrumentos de avaliación, probas escritas e táboa de indicadores, réxense por uns criterios de puntuación e de ponderación.

A probas escritas puntuaranse nunha escala de 1 a 10 e consistirán na contestación dunha serie de preguntas de diverso formato, por exemplo, poden ser tipo test; de desenvolver; de relacionar conceptos; de identificar e comentar imaxes; de definir termos; etc. Sempre se especificará o valor de cada pregunta, entendendo que se está contestada correctamente levará a puntuación máxima pero, de non ser así, a puntuación diminuirá en consecuencia cuns criterios obxectivos que o docente debe ter previamente fixados. Finalmente a cualificación do exame será o resultado da suma total da puntuación acadada en cada cuestión.

Na nota final dos exames detraeranse as faltas de ortografía seguindo o seguinte criterio:

- restarase 0.02 por cada falta de ortografía (v, b, h, tildes sen poñer...)
- restarase 0.04 por cada acento diacrítico sen poñer ou mal posto.

A nota da avaliación calcularase:

- 60%: media das notas das probas escritas levadas a cabo na avaliación
- 40%: en función do labor feito na aula no día a día, de modo que:

- *20%: actividades realizadas ao longo do trimestre.
- *10%: traballo realizado no caderno.
- *10%: actitude ante a materia e participación.

Unha vez realizadas as operacións, aplicarase o redondeo unicamente na avaliación final a cal será calculada en función da media aritmética das tres avaliacións, sempre e cando ditas avaliacións foran superadas con, como mínimo, un 5. O redondeo farase nesta avaliación final ordinaria e cando o decimal sexa superior a 7 o redondeo irá á alza e, pola contra, se é inferior, irá á baixa.

Criterios de recuperación:

Co alumnado que non aprobe as avaliacións farase unha proba escrita de recuperación por trimestre sobre as preguntas propostas polo docente e que foron previamente traballadas polo/a alumno/a que se cualificará nunha escala de 1 a 10 (especificando en cada pregunta o seu valor). Temos en conta neste punto que tamén é recuperable o traballo referido ao caderno do alumno (avaliado como proba escrita) e, para recuperalo, o alumnado terá que repetir o que estaba mal feito ou facelo de novo no caso de non o ter feito.

Se o resultado final non chega a un 5 o/a alumno/a terá que presentarse a unha proba extraordinaria en xuño dos contidos das tres avaliacións no caso de non ter superadas dúas ou máis avaliacións. No caso de non ter superada so unha avaliación, recuperará unicamente a non superada.

A proba final consistirá nunha proba escrita final no que se examinarán todos os criterios de avaliación das unidades didácticas da ou das avaliacións non superadas. Novamente, a cualificación deberá ser superior a 5 (nunha escala de 1-10) para ter a materia aprobada, en caso contrario quedaría pendente e, en canto ao redondeo, aplicaráselle o establecido previamente.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Ao atoparnos no primeiro curso da Educación Secundaria non hai alumnas/os coa materia pendente.

Polo que se refire ao alumnado repetidor terá que cursar a materia seguindo o mesmo ritmo que os seus compañeiros.

6. Medidas de atención á diversidade

A diversidade vai ligada ao feito educativo de xeito que a atención á mesma realízase como un proceso individual no marco social do centro educativo e do grupo da aula. Tendo en conta que, en ocasións, as necesidades educativas dalgunhas alumnas/os demandan actuacións extraordinarias, estas realízanse tanto no ámbito curricular como no organizativo tendo sempre en conta a necesidades individuais de rapaces e rapazas.

As medidas curriculares teñen a finalidade de posibilitar diferentes desenvolvementos do currículo e van desde a contextualización de dito currículo, ata os reforzos educativos deseñados para atender as dificultades do alumnado ou, incluso, as adaptacións curriculares individualizadas para alumnas/os con necesidades educativas especiais.

A docente deseñará, en caso de necesidade, estratexias de carácter ordinario que lle permitan atender á diversidade do alumnado como poden ser:

- secuenciación dos contidos
- deseño de actividades de ensinanza-aprendizaxe que favorezan a aprendizaxe colaborativa
- considerar diferente tempo de realización das actividades en función dos diferentes ritmos de aprendizaxe (caso de, por exemplo, o alumnado con TDAH que conta con máis tempo para as probas escritas)
- o uso de recursos e materiais diferenciados seguindo as pautas recomendadas para o alumnado con TDAH en caso necesario pero tamén propoñendo ampliacións para o alumnado de altas capacidades (tendo sempre en conta os seus intereses)

- a proposta de actividades de recuperación e/ou ampliación en función das súas necesidades.

Todas as adaptacións formais basearanse nos protocolos existentes para tratar a diversidade.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Tecnoloxías da información e da comunicación		X	X		X			
ET.4 - Educación cívica			X				X	
ET.5 - Emprendemento	X							X
ET.6 - Comunicación audiovisual				X		X		

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12	UD 13
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X
ET.3 - Tecnoloxías da información e da comunicación	X	X			
ET.4 - Educación cívica					X
ET.5 - Emprendemento					
ET.6 - Comunicación audiovisual			X	X	X

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Día do medioambiente	O 5 de xuño e para recordar o estudado na Unidade 3 (O cambio climático) as alumnas e alumnos farán unha breve exposición oral acerca dos problemas medioambientais que elas e eles elixan.			
Día da muller traballadora	O 8 de marzo, xa na segunda avaliación, faremos un percorrido virtual na aula pola figura de diferentes mulleres da prehistoria e da antigüidade			

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Materiais e recursos didácticos
Planificación das unidades didácticas
Opinión persoal das alumnas e alumnos
Obxectivos didácticos
Coordinación co resto de profesorado
Adecuación de contidos e actividades
Comunicación coas familias

Descrición:

Facilitarase unha lista de control por avaliación ao alumnado para avaliar os diferentes indicadores. No mesmo documento, anónimo, as alumnas e alumnos terán un espazo para expoñer a súa visión da avaliación e propoñer melloras á docente.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Co fin de comprobar que a programación é axeitada levarase a cabo un seguimento da mesma no cal se terá en conta as alumnas/os que superaron a materia, a temporalización das unidades didácticas, os diferentes aspectos metodolóxicos, os procedementos e instrumentos de avaliación e os materiais empregados.

A avaliación da programación levarase a cabo mediante unha lista de control que contemple os elementos anteriormente citados e, en función do resultado, propóranse as melloras necesarias.

9. Outros apartados